

**ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับภาวะการ
ได้งานทำของบัญชีบัณฑิตในหลักสูตรสหกิจศึกษา 3 ภาคการศึกษา**
**The Relationship between Cooperative Education Performance Evaluation and
Employment Status of Accounting Graduates in Three-Semester
Cooperation Education Curriculum**

รัชดา สุวรรณเกิด¹ ปานแก้วตา ลัคณาวณิช² สุวัทนา ธรรมโชติ³ ศิริพร สว่างอารีรักษ์⁴
อลิศรา สระโมฬี⁵ สายพิชญ์ สัจจวิเศษ⁶ วิลาวรรณ ดึงไทรย์ภพ⁷ ลัทธวรรณ สุวรรณรัตน์⁸
Ratchada Suwangerd¹, Pankeawta Lakkanawanit², Suwatjana Thammachot³, Siriporn Sawangarereak⁴,
Alisara Saramolee⁵, Saiphit Satjawisate⁶, Wilawan Dungtripop⁷, Lattawan Suwannarat⁸
สาขาวิชาการบัญชี สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
Department of Accountancy, School of Management, Walailak University
E-mail: lpankaew@wu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 2) ภาวะการได้งานทำของบัณฑิตทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับภาวะการได้งานทำของบัณฑิตทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บัณฑิตหลักสูตรบัญชีที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2558 จากหลักสูตรที่มีการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 3 ครั้งรวม 3 ภาคการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จำนวน 35 คน โดยใช้แบบประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาและแบบสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square)

ผลการศึกษาพบว่า 1) คุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมากและดีเยี่ยม โดยคุณลักษณะที่ได้รับผลการประเมินในระดับสูงที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ส่วนคุณลักษณะที่ได้รับผลการประเมินต่ำที่สุดแต่อยู่ในระดับมาตรฐาน คือ การพัฒนาด้านภาษา 2) บัณฑิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.86 ได้งานทำก่อนสำเร็จการศึกษา และได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 3 เดือนอีกร้อยละ 14.29 รวมเป็นร้อยละ 77.14 ซึ่งเป็นอัตราที่สูง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับภาวะการได้งานทำทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ คะแนนประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา มีเพียงด้านปริมาณงานเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำก่อนสำเร็จการศึกษา ในขณะที่คะแนนประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งที่ 2 และ 3 มีความสัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำมากกว่า ซึ่งคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการได้งานทำส่วนใหญ่ทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา คือ ด้านความรู้ความสามารถ

คำสำคัญ: สหกิจศึกษา ภาวะการได้งานทำ คุณลักษณะ บัณฑิต

Abstract

The purpose of this study is to: 1) study characteristics of students after completing cooperative education, 2) their employment status before and after graduation, and 3) the relationship between characteristics of students after completing cooperation education and employment status before and after their graduation. The samples for data collection were 35 accounting graduates who graduated in 2015 (BE 2558) from the curriculum that sets three times of cooperation education in three semesters from Walailak University by using a cooperative evaluation form and questionnaire for graduates. The statistics for analyzing the data were frequency, percentage, mean, and Chi-square.

The results indicated that 1) the characteristics of the majority of the students were very good and excellent with the highest score for personal characteristics and the lowest score (but still in the fair range) for language skills; 2) most graduates could get a job before graduation (62.86%) and within three months after graduation (14.29%), altogether 77.14%, which is considered very high; and 3) the relationship between characteristics of students after completing cooperative education and employment status before and after their graduation was consistent in that most of the evaluation score from the first cooperative education except workload did not correspond to employment whereas that from the second and third cooperative education was more correlated with employment. The characteristic which mostly led to employment both before and after graduation was knowledge and competency.

Keywords: Cooperative education, Employment status, Characteristics, Accounting graduates

Paper type: Research

1. บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่าในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการประกอบวิชาชีพในปัจจุบัน มีการแข่งขันสูงทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับภูมิภาค ประกอบกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะชะลอตัว องค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วนต่างต้องการแรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีความพร้อมในการทำงาน ทั้งนี้ เพื่อลดต้นทุนขององค์กรในการพัฒนาพนักงานก่อนที่จะเริ่มงาน ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากรให้กับองค์กร

ในส่วนของการจัดการศึกษาด้านการบัญชีนั้น ในปี พ.ศ. 2530 Accounting Education Change Commission (AECC) ได้เห็นว่า นักศึกษาหลักสูตรบัญชีควรเป็นผู้มีส่วนร่วมเชิงรุก (Active Participant) ในกระบวนการศึกษา AECC เรียกร้องให้เน้นการเรียนรู้จากการกระทำจริง (Learning by Doing) และยังได้เสนอแนะว่า การฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการในระหว่างการเรียนจะเป็นทางออกที่จะส่งผลให้วัตถุประสงค์ดังกล่าวบรรลุผล (AECC, 1990) การศึกษาหลังจากนั้นพบว่าการศึกษาหลักสูตรบัญชีในสถาบันต่าง ๆ ได้บรรจุให้มีการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการอยู่ในหลักสูตรมีผลต่อการได้งานทำของบัณฑิต โดยพบว่าผู้ประกอบการต้องการจ้างงานบัณฑิตที่ผ่านการเรียนในหลักสูตรที่มีการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการมากกว่า (Siegel & Sorensen, 1994) นอกจากนี้ การศึกษาของ Beard (1998) พบว่า การที่นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการในระหว่างการเรียน ส่งผลดีทั้งต่อนักศึกษา ผู้ประกอบการนายจ้างและสถาบันการศึกษาเอง ในส่วนของนักศึกษานั้นการได้ฝึกประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการในระหว่างการเรียนสามารถเพิ่มโอกาสในการได้งานทำและส่งผลต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ในขณะที่ผู้ประกอบการนายจ้างสามารถคัดเลือกพนักงานได้ตรงตามความต้องการ และสถาบันการศึกษาที่จัดสอนหลักสูตรดังกล่าวประสบความสำเร็จในเรื่องการได้งานทำของบัณฑิต

ในประเทศไทยนั้น กระบวนการฝึกประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการในระหว่างการเรียนรูปแบบหนึ่งคือการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา ซึ่ง ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร

ศรีสอ้าน ได้ให้ความหมายของสหกิจศึกษาไว้ว่า เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างเป็นระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงาน (Work Integrated Learning) และถือเป็นพันธกิจสัมพันธ์ (Engagement) ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการรูปแบบหนึ่ง (ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2559)

สาขาวิชาการบัญชี สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้นำระบบสหกิจศึกษามาใช้ตั้งแต่เริ่มเปิดการเรียนการสอนในปี พ.ศ. 2541 โดยกำหนดให้นักศึกษาปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 1 ภาคการศึกษาจึงจะสำเร็จการศึกษา ซึ่งพบว่ามีบัณฑิตที่ผ่านการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาดังกล่าวเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ จึงเห็นสมควรที่จะเพิ่มการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาให้มากขึ้น ดังนั้น หลักสูตรบัญชีบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2549) จึงเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกได้ว่าจะปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 1 หรือ 3 ครั้งตลอดระยะเวลาการศึกษา และท้ายที่สุด ในการจัดทำหลักสูตรบัญชีบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554) ได้มีการกำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 3 ครั้งรวม 3 ภาคการศึกษา โดยหลักสูตรได้พิจารณาถึงความต้องการของสถานประกอบการและสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ดังนั้น หลักสูตรจึงได้กำหนดแผนในการสหกิจศึกษาแต่ละครั้งเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ทางวิชาชีพที่หลากหลายและสามารถค้นพบศักยภาพที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพในอนาคต โดยในครั้งที่ 1 ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชีและทำบัญชี ครั้งที่ 2 ปฏิบัติงานในแผนกบัญชีของภาคธุรกิจ และครั้งที่ 3 นักศึกษาสามารถเลือกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่นักศึกษาสนใจ ซึ่งในการปฏิบัติงานแต่ละครั้ง นักศึกษาจะได้รับการประเมินคุณภาพและศักยภาพในการปฏิบัติงานจากสถานประกอบการ ทั้งนี้ ปีการศึกษา 2558 เป็นปี

การศึกษาแรกที่มีบันทึกจบการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าวและพบว่าบัณฑิตมีอัตราการได้งานทำสูง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำผลประเมินจากสถานประกอบการมาวิเคราะห์ว่ามีความสัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำของบัณฑิตหลักสูตรบัญชีในหลักสูตรสหกิจศึกษา 3 ภาคการศึกษาหรือไม่ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลการประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับภาวะการได้งานทำของบัณฑิตหลักสูตรบัญชี ผลจากการวิจัยนี้จะนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการการสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการบัญชีให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิตสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงานของตนจากประสบการณ์การทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ นักศึกษาได้พบบรรยากาศการทำงานจริง อันจะส่งผลต่อการเลือกวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเองในอนาคต รวมทั้งเกิดความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพบัญชีระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

2.2 เพื่อศึกษาภาวะการได้งานทำของบัณฑิตทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับภาวะการได้งานทำของบัณฑิตทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา

3. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

3.1 สหกิจศึกษากับการได้งานทำ

สหกิจศึกษาเป็นวิธีการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติงานจริง (Learning by Doing) อันเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาในการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพ การเข้าสู่กระบวนการทำงานของบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงาน (วรรณภา ลือกิตตินันท์ พัทธินันท์ นนทศักดิ์ และพัทธนัย เสาะแสง, 2558, 107) ซึ่งนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษานั้นจะมีโอกาสได้งานทำมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ เพราะนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ทางวิชาชีพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถ และการแสดงออกทางอารมณ์ ผ่านการฝึกปฏิบัติงานร่วมกับสถานประกอบการที่มีคุณภาพ (Rigsby, Addy and Herring, 2013, 1137) อีกทั้งสถานประกอบการที่มีโครงการสหกิจศึกษายังช่วย

สร้างเครือข่ายทางวิชาชีพและโอกาสการได้งานให้แก่นักศึกษา โดยลดระยะเวลาในการหางานเนื่องจากนักศึกษาจะเข้าใจระบบการรับสมัครงาน การสัมภาษณ์งาน และลักษณะงานของสถานประกอบการที่ตนเองฝึกปฏิบัติงาน (Gault, Redington, Schlager, 2000, 50-51)

3.2 คุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาวิชาการบัญชี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย 1) คุณธรรมจริยธรรมต่อตนเอง วิชาชีพ และสังคม 2) ความรู้และความเข้าใจในศาสตร์ทางการบัญชี และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องโดยนำมาบูรณาการและนำมาประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสม 3) ทักษะทางปัญญา โดยมีความสามารถคิด วิเคราะห์ ประเมินผล และรายงานผล โดยใช้ทักษะทางวิชาชีพและดุลยพินิจในการแก้ไขปัญหา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมขององค์กรเป็นอย่างดี ตลอดจนความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี เรื่องคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาวิชาการบัญชี พ.ศ. 2553 ที่กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ โดยทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1) ทักษะทางปัญญา คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าทำงาน คือ มีทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะเจาะจง เช่น ความชำนาญทางตัวเลข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้ด้านกฎหมายและกฎเกณฑ์ข้อบังคับ เป็นต้น 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล คือ ทักษะคิดและพฤติกรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เช่น มีความคิดริเริ่ม การจัดสรรเวลาและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด มีความระมัดระวัง เป็นต้น 4) ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และทำงานในวัฒนธรรมและภาษาที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ทักษะทางองค์กรและการจัดการธุรกิจ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีความรู้ด้านธุรกิจ การเมือง และมีมุมมองรอบโลก (สภาวิชาชีพบัญชี, 2550, 6)

สำหรับคุณลักษณะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ในมุมมองของผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า สถานประกอบการต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อสถานประกอบการตอบตกลงว่าจ้าง เป็นผู้มีความรู้ตามสายวิชาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ มีความสามารถในการคิดต่อยอด และมีความรับผิดชอบต่องาน ตลอดจนต้องการบุคคลที่มี

ความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอื่น ๆ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่าง ๆ เนื่องจากทักษะเหล่านี้มีความสำคัญมากในยุคสารสนเทศ (วรรณภา ลือกิตินันท์ พัทธินันท์ศักดิ์ และพัทธนัย เสาะแสง, 2558,116)

3.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ได้ใช้ระบบสหกิจศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 โดยนักศึกษาได้เริ่มปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2544 ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ หลักการที่สำคัญของสหกิจศึกษา คือ การจัดประสบการณ์ตรงโดยการไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษาหรือประมาณ 16 สัปดาห์ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน งานที่นักศึกษาปฏิบัติเกิดจากการวางแผนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีการรับรองคุณภาพงานสหกิจศึกษาก่อนการสมัครงานโดยคณาจารย์ประจำหลักสูตร มีการประเมินผลร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของนักศึกษา โดยกระบวนการทั้งหมดของสถานศึกษาและสถานประกอบการดำเนินการร่วมกันตามมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษาไทยเป็นหลัก (ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2559) ในการประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาจะประเมินเรื่องต่างๆ เป็น 5 ระดับจาก (1) ปรับปรุง – (5) ดีเยี่ยม มีคุณลักษณะทั้งหมด 20 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ผลสำเร็จของงาน ประกอบด้วย คุณภาพงาน และปริมาณงาน

ด้านที่ 2 ความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการประยุกต์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การจัดการและการวางแผน วิจารณ์งานและการตัดสินใจ การพัฒนาด้านภาษา และ ทักษะด้านสารสนเทศและคอมพิวเตอร์

ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบหน้าที่ ประกอบด้วย วางใจได้ ความสนใจและอุตสาหะ สามารถเริ่มงานด้วยตนเอง การตอบสนองต่อการสั่งการ

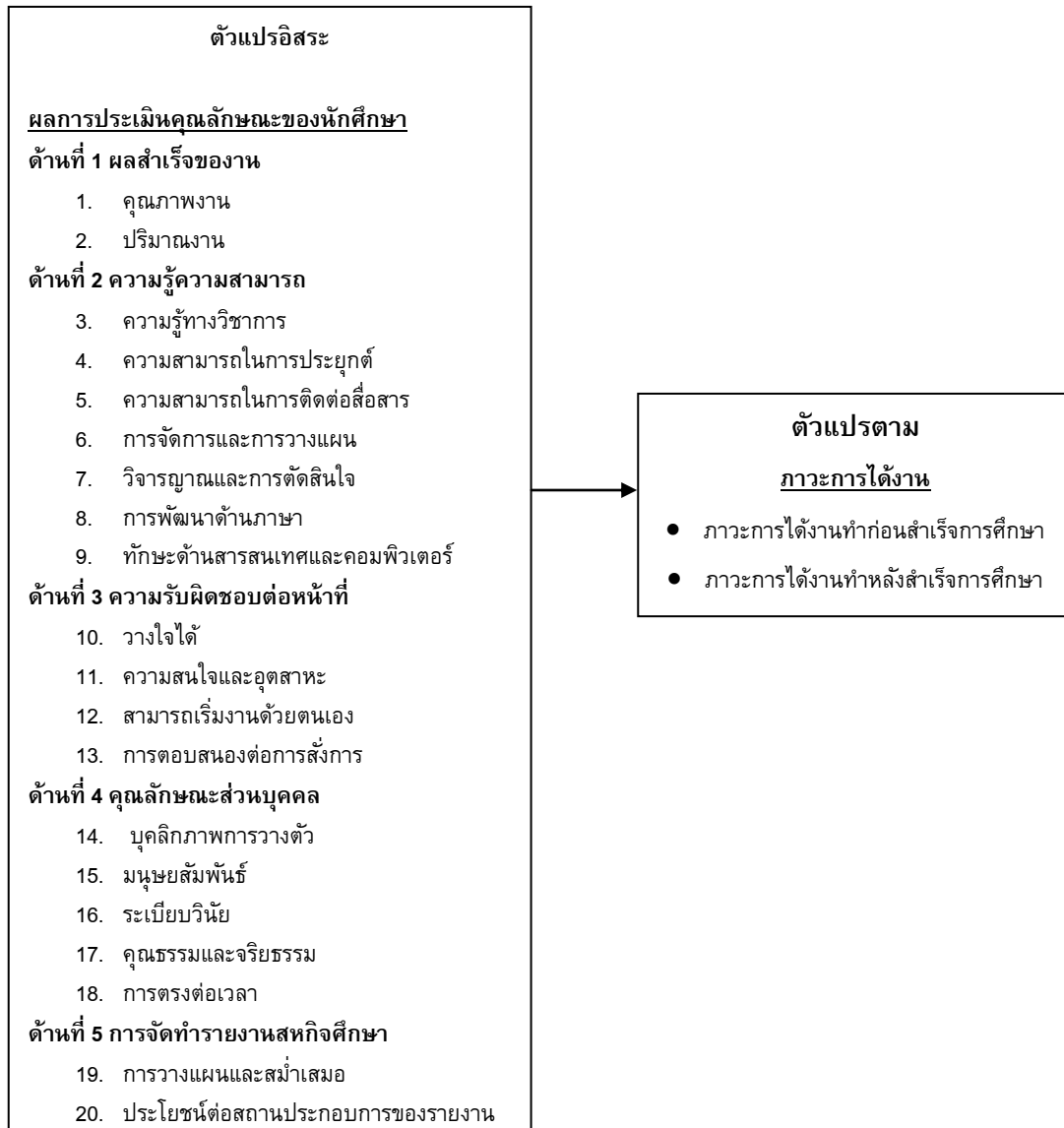
ด้านที่ 4 คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย บุคลิกภาพการวางตัว มนุษยสัมพันธ์ ระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม การตรงต่อเวลา

ด้านที่ 5 การจัดทำรายงานสหกิจศึกษา ประกอบด้วย การวางแผนและสม่ำเสมอ และประโยชน์ต่อสถานประกอบการของรายงาน

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Gault, Redington and Schlager (2000) ได้สำรวจความคิดเห็นของศิษย์เก่าจำนวน 437 ราย เกี่ยวกับทักษะหรือคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และการฝึกงาน (Internships) โดยแบ่งคุณลักษณะทั้งหมด 13 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มทักษะ คือ ทักษะทางวิชาการ (การคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การค้นคว้าข้อมูล การแก้ปัญหา) ทักษะด้านการสมัครงาน (การสัมภาษณ์งาน การสร้างเครือข่ายงาน การจัดทำข้อมูลในการสมัครงาน) ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม การสร้างความสัมพันธ์) และทักษะด้านการสื่อสาร (การนำเสนอ ปากเปล่า การเขียนโครงร่างงาน และการเขียนรายงาน) ซึ่งมีองค์ประกอบในหลายๆ ข้อคล้ายหรือตรงกันกับของมหาวิทยาลัย จากผลการสำรวจพบว่า ประสบการณ์จากการฝึกงานส่งผลให้นักศึกษามีการพัฒนาทักษะบางด้านแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับประสบการณ์จากการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย เช่น ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) การสัมภาษณ์งาน การสร้างเครือข่ายงาน ทักษะการสร้าง ความสัมพันธ์ และการนำเสนอปากเปล่า ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการฝึกงานช่วยพัฒนาทักษะเกือบทุกด้านได้ดีกว่ามหาวิทยาลัย ยกเว้นทักษะด้านการนำเสนอปากเปล่า

3.5 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

4. วิธีวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บัณฑิตหลักสูตรบัญชีที่มีการจัดการเรียนการสอนของการสหกิจศึกษา 3 ครั้งรวม 3 ภาคการศึกษาตลอดระยะเวลาการศึกษา มหาวิทยาลัย วิทยาลัยลักษณะ ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2558 จำนวน 37 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะ นักศึกษาและการได้งานทำก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิต

หลักสูตรบัญชีที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหกิจศึกษา 3 ครั้งรวม 3 ภาคการศึกษา ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้แก่

1) แบบประเมินผลการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษา เป็นแบบประเมินที่เป็นมาตรฐานที่ทางศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้พัฒนามาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน ได้นำหลักสูตรสหกิจศึกษามาใช้ครั้งแรกในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นแบบประเมินผลคุณภาพการปฏิบัติงานที่ทางสถานประกอบการเป็นผู้ประเมินหลังสิ้นสุดการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง รวมทั้งสิ้น 3 ครั้งตลอดหลักสูตร แบบประเมินประกอบด้วยคำถามคุณลักษณะของนักศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ผลสำเร็จของงาน ด้านที่ 2 ความรู้ความสามารถ ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบ

ต่อหน้าที่ ด้านที่ 4 คุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านที่ 5 การจัดทำรายงานสหกิจศึกษา จำนวนคำถามทั้งสิ้น 20 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนของลิเคิร์ต (Likert Scales) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	หมายถึง
1	ปรับปรุง
2	พอใช้
3	มาตรฐาน
4	ดีมาก
5	ดีเยี่ยม

การแปลผลของคะแนน กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นในการประเมินผลคุณลักษณะนักศึกษาจากการปฏิบัติงาน โดยกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งคะแนนตามช่วงพิสัยของบุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2553) เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับประเมินผลการปฏิบัติงาน
1.00 – 1.49	ปรับปรุง
1.50 – 2.49	พอใช้
2.50 – 3.49	มาตรฐาน
3.50 – 4.49	ดีมาก
4.50 – 5.00	ดีเยี่ยม

2) แบบสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ใช้เก็บข้อมูลการปฏิบัติงานก่อนและหลังจบการศึกษาของบัณฑิตหลักสูตรบัญชีในช่วงการช้อมพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปี 2558 ระหว่างวันที่ 6-9 กันยายน พ.ศ. 2559 มีบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถาม 35 คน คิดเป็นร้อยละ 95 ในแบบสอบถามประกอบ 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของบัณฑิต ตอนที่ 2 ข้อมูลการสมัครงานและทำงานสำหรับผู้ที่มีงานทำแล้ว ตอนที่ 3 ข้อมูลการสมัครงานและทำงานสำหรับผู้ที่ยังไม่มีงานทำ ตอนที่ 4 ข้อมูลการศึกษาต่อ และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและภาวะการได้งานทำของบัณฑิตหลักสูตรบัญชี ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ย สถานภาพการทำงาน ปัจจุบัน ประเภทงานที่ทำ ระยะเวลาได้งาน ลักษณะงาน และสาเหตุที่ยังไม่ได้งาน มาทำการแจกแจงความถี่ และร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปและภาวะการได้งานทำก่อนและหลังจบการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์คุณลักษณะนักศึกษาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 3 ครั้งในเวลาที่กำหนดคือ สหกิจศึกษาครั้งที่ 1 ในนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ลักษณะงานสอบบัญชี สหกิจศึกษาครั้งที่ 2 ในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 ลักษณะงานทำบัญชี และสหกิจศึกษาครั้งที่ 3 ในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 3 ลักษณะงานสอบบัญชีหรือทำบัญชีตามความถนัดของนักศึกษา โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละ

ครั้งจากคุณลักษณะทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ผลสำเร็จของงาน ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ คุณลักษณะส่วนบุคคล และการจัดทำรายงานสหกิจศึกษา ด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะนักศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ผลสำเร็จของงาน ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ คุณลักษณะส่วนบุคคล และการจัดทำรายงานสหกิจศึกษากับภาวะการได้งานทำก่อนและหลังสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตหลักสูตรบัญชี มหาวิทยาลัย วลัยลักษณ์ โดยใช้การทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 0.01

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงข้อมูลส่วนบุคคลและภาวะการได้งานทำทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกตาม		ความถี่	ร้อยละ
เกรดเฉลี่ย	2.00 – 2.25	3	8.57
	2.26 - 2.50	6	17.14
	2.50 – 2.75	8	22.86
	2.76 – 3.00	8	22.86
	3.00 – 3.25	4	11.43
	3.26 - 3.50	5	14.29
	3.50 – 3.75	1	2.86
	3.76 – 4.00	0	0.00
รวม		35	100.00
เพศ	ชาย	6	17.14
	หญิง	29	82.86
	รวม	35	100.00
สถานภาพการทำงาน			
ปัจจุบัน	ทำงานแล้ว	26	74.29
	ทำงานและกำลังศึกษาต่อ	1	2.86
	ไม่ทำงานและไม่ศึกษาต่อ	7	20.00
	กำลังศึกษาต่อ	1	2.86
	รวม	35	100.00
ระยะเวลาได้งาน			
ได้งาน	ก่อนจบการศึกษา	22	62.86
	ภายใน 3 เดือนหลังสำเร็จการศึกษา	5	14.29
	ยังไม่ทำงาน	8	22.85
	รวม	35	100.00

จำแนกตาม		ความถี่	ร้อยละ
ประเภท งานที่ทำ	ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐ	1	3.70
	พนักงานบริษัท/องค์กรธุรกิจ		
	เอกชน	25	92.59
	รัฐวิสาหกิจ	0	0.00
	ดำเนินธุรกิจอิสระ	1	3.70
	อื่น ๆ	0	0.00
	รวม	27	100.00
ลักษณะ			
งาน	ตรง	25	92.59
	ไม่ตรง	2	7.41
	รวม	27	100.00
เงินเดือน			
(บาท)	เฉลี่ย	15,519	
	สูงสุด	30,000	
	ต่ำสุด	7,000	
สาเหตุที่ยัง			
ไม่ได้งาน	ยังไม่ประสงค์ทำงาน	3	37.50
	กำลังรอผลจากหน่วยงาน	3	37.50
	หางานทำไม่ได้	2	25.00
	รวม	8	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยในช่วง 2.50-2.75 และ 2.76-3.00 จำนวนช่วงละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 22.86 รองลงมา มีเกรดเฉลี่ยในช่วง 2.26-2.50 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.14 เกรดเฉลี่ย 3.26-3.50 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 เกรดเฉลี่ย 3.00-3.25 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.43 เกรดเฉลี่ย 2.00-2.25 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ

8.57 และเกรดเฉลี่ย 3.50-3.75 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 82.86 และเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.14 และสถานภาพการทำงานปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานแล้ว 26 คน คิดเป็นร้อยละ 74.29 ทำงานแล้วและกำลังศึกษาต่อ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86 ยังไม่ได้ทำงานและไม่ได้ศึกษาต่อ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และกำลังศึกษาต่อ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86

สำหรับผู้ที่ทำงานแล้ว รวมถึงที่ทำงานแล้วและกำลังศึกษาต่อ รวม 27 คน พบว่า ประเภทงานที่ทำส่วนใหญ่เป็นพนักงานของบริษัท/องค์กรธุรกิจเอกชน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 92.59 ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 และดำเนินธุรกิจอิสระ/เจ้าของกิจการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70

ระยะเวลาการได้งาน พบว่า ส่วนใหญ่ได้งานทำก่อนจบการศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 62.86 และได้งานทำภายในระยะเวลา 3 เดือนหลังจบการศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 งานที่มีลักษณะตรงกับสาขาที่เรียน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 52.59 และไม่ตรงกับสาขาที่เรียน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 และเงินเดือนหรือรายได้ที่ได้รับเฉลี่ย 15,519 บาท โดยเงินเดือนสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ 30,000 บาท และเงินเดือนต่ำสุดที่ได้รับ 7,000 บาท

สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน พบว่า สาเหตุมาจากยังไม่ประสงค์ทำงาน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รอฟังคำตอบจากหน่วยงาน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 เช่นกัน และยังหางานทำไม่ได้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาหลักสูตรบัญชีจากสถานประกอบการ

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย			
	สหกิจศึกษา ครั้งที่ 1	สหกิจศึกษา ครั้งที่ 2	สหกิจศึกษา ครั้งที่ 3	สหกิจศึกษา เฉลี่ย 3 ครั้ง
ด้านที่ 1 ผลสำเร็จของงาน				
1. คุณภาพของงาน	4.00	4.40	4.00	4.13
2. ปริมาณงาน	4.31	4.34	4.17	4.28
ด้านที่ 2 ความรู้ความสามารถ				
3. ความรู้ทางวิชาการ	3.86	4.40	3.94	4.07
4. ความสามารถในการประยุกต์	4.00	4.14	4.03	4.06
5. ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร	4.14	4.26	4.09	4.16
6. การจัดการและการวางแผน	3.80	4.11	4.06	3.99
7. วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ	3.71	4.06	3.77	3.85
8. การพัฒนาด้านภาษา	3.51	3.69	3.39	3.47
9. ทักษะด้านสารสนเทศและคอมพิวเตอร์	4.09	4.49	4.24	4.23

คุณลักษณะ	ค่าเฉลี่ย			
	สหกิจศึกษา ครั้งที่ 1	สหกิจศึกษา ครั้งที่ 2	สหกิจศึกษา ครั้งที่ 3	สหกิจศึกษา เฉลี่ย 3 ครั้ง
ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่				
10.วางใจได้	4.09	4.49	4.31	4.30
11.ความสนใจและอดทน	4.54	4.51	4.40	4.49
12.สามารถเริ่มงานด้วยตนเอง	4.23	4.23	3.97	4.14
13.การตอบสนองต่อการสั่งการ	4.37	4.43	4.29	4.36
ด้านที่ 4 คุณลักษณะส่วนบุคคล				
14.บุคลิกภาพการวางตัว	4.66	4.69	4.49	4.61
15.มนุษยสัมพันธ์	4.66	4.77	4.37	4.60
16.ระเบียบวินัย	4.66	4.86	4.54	4.69
17.คุณธรรม จริยธรรม	4.63	4.80	4.63	4.69
18.การตรงต่อเวลา	4.57	4.66	4.57	4.60
ด้านที่ 5 การจัดทำรายงานสหกิจศึกษา				
19.การวางแผนและสม่ำเสมอ	4.11	4.26	3.94	3.95
20. ประโยชน์ต่อสถานประกอบการของรายงาน	4.20	4.26	4.22	4.10
ค่าเฉลี่ย	4.21	4.39	4.17	4.24

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการบัญชีโดยสถานประกอบการ จากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาทั้ง 3 ครั้ง พบว่า

การประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจากสถานประกอบการ การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.21) เมื่อพิจารณาคุณลักษณะในแต่ละด้าน พบว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพการวางตัว มนุษยสัมพันธ์ และระเบียบวินัยอยู่ระดับดีเยี่ยม (ค่าเฉลี่ย 4.66) และ คุณลักษณะด้านการพัฒนาด้านภาษาอยู่ระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51)

การประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจากสถานประกอบการ การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39) เมื่อพิจารณาคุณลักษณะในแต่ละด้าน พบว่า คุณลักษณะด้านระเบียบวินัย อยู่ระดับดีเยี่ยม (ค่าเฉลี่ย 4.86) และ คุณลักษณะด้านการพัฒนาด้านภาษาอยู่ระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69)

การประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจากสถานประกอบการ การปฏิบัติงานสหกิจ

ศึกษาครั้งที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) เมื่อพิจารณาคุณลักษณะในแต่ละด้าน พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ระดับดีเยี่ยม (ค่าเฉลี่ย 4.63) และ คุณลักษณะด้านการพัฒนาด้านภาษาอยู่ระดับมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 3.39)

การประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาสาขาวิชาการบัญชีจากสถานประกอบการ การปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเฉลี่ยทั้ง 3 ครั้ง โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.24) เมื่อพิจารณาคุณลักษณะในแต่ละด้าน พบว่า คุณลักษณะด้านระเบียบวินัย และคุณธรรม จริยธรรม อยู่ระดับดีเยี่ยม (ค่าเฉลี่ย 4.69) และ คุณลักษณะด้านการพัฒนาด้านภาษาอยู่ระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.47)

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาในแต่ละครั้งเป็นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการและลักษณะงานที่แตกต่างกัน อาจมีผลต่อมาตรฐานการประเมินผลนักศึกษา

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาและภาวะการได้งานทำก่อนสำเร็จการศึกษา

คุณลักษณะ	ภาวะการได้งานทำก่อนสำเร็จการศึกษา											
	สหกิจครั้งที่ 1			สหกิจครั้งที่ 2			สหกิจครั้งที่ 3			ค่าเฉลี่ย		
	Chi-square	df	P	Chi-square	df	P	Chi-square	df	P	Chi-square	df	P
1. คุณภาพของงาน	0.73	2	0.69	0.33	1	0.57	1.11	3	0.78	3.71	5	0.59
2. ปริมาณงาน	7.46	2	0.02*	0.31	2	0.86	3.17	3	0.37	2.76	4	0.60
3. ความรู้ทางวิชาการ	1.38	2	0.50	8.50	2	0.01*	6.48	2	0.04*	8.30	5	0.14
4. ความสามารถในการประยุกต์	0.16	2	0.92	2.45	2	0.29	10.25	3	0.02*	5.89	5	0.32
5. ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร	5.83	3	0.12	3.59	2	0.17	4.24	3	0.24	7.73	5	0.17
6. การจัดการและการวางแผน	0.97	3	0.81	7.95	2	0.02*	1.97	2	0.37	4.39	4	0.36
7. วิจารณ์งานและการตัดสินใจ	2.58	3	0.46	6.98	2	0.03*	0.82	3	0.85	3.81	4	0.43
8. การพัฒนาด้านภาษา	2.47	2	0.29	0.70	2	0.70	0.73	3	0.87	1.22	5	0.94
9. ทักษะด้านสารสนเทศและคอมพิวเตอร์	4.09	3	0.25	1.31	2	0.52	0.64	2	0.73	6.39	6	0.38
10. วางใจได้	1.86	3	0.60	2.88	2	0.24	0.45	2	0.80	2.25	5	0.81
11. ความสนใจและอดทน	1.93	2	0.38	0.48	2	0.79	3.57	3	0.31	1.61	4	0.81
12. สามารถเริ่มงานด้วยตนเอง	0.92	3	0.82	3.58	2	0.17	6.19	3	0.10	7.64	5	0.18
13. การตอบสนองต่อการสั่งการ	2.02	2	0.36	0.09	1	0.76	1.72	3	0.63	3.40	5	0.64
14. บุคลิกภาพการวางตัว	3.28	1	0.07	6.90	2	0.03*	7.65	2	0.02*	4.51	3	0.21
15. มนุษยสัมพันธ์	5.45	2	0.07	0.68	2	0.71	1.04	3	0.79	2.95	4	0.57
16. ระเบียบวินัย	0.63	2	0.73	0.02	1	0.89	0.73	3	0.87	5.44	4	0.25
17. คุณธรรม จริยธรรม	1.45	2	0.49	1.96	1	0.16	0.75	3	0.86	3.62	3	0.31
18. การตรงต่อเวลา	0.15	2	0.93	1.91	2	0.38	0.84	3	0.84	3.73	4	0.44
19. การวางแผนและสม่ำเสมอ	2.52	3	0.47	1.88	2	0.39	0.47	3	0.93	5.75	7	0.57
20. ประโยชน์ต่อสถานประกอบการของรายงาน	2.22	3	0.93	0.15	2	0.93	0.38	3	0.94	3.89	7	0.79

* นัยสำคัญที่ 0.05

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาและภาวะการได้งานทำของนักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในแต่ละครั้งและค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาทั้ง 3 ครั้ง (ดังแสดงในตารางที่ 3) พบว่า ในการสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 มีคุณลักษณะเพียงด้านเดียวเท่านั้น คือ ปริมาณงาน ที่สัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำ ในขณะที่การ สหกิจศึกษาครั้งที่ 2 นั้น มีผลการประเมินถึง 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ การจัดการและการ

วางแผน วิจารณ์งานและการตัดสินใจ และบุคลิกภาพการวางตัว ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำ สำหรับการ สหกิจในครั้งที่ 3 มีผลการการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการประยุกต์ และบุคลิกภาพการวางตัว ที่สัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำ และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจากการสหกิจทั้ง 3 ครั้ง พบว่า ไม่มีคุณลักษณะใดเลยที่ผลการประเมินสัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำของนักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาและภาวะการดำเนินงานทำหลังสำเร็จการศึกษา

คุณลักษณะ	ภาวะการดำเนินงานทำหลังสำเร็จการศึกษา											
	สหกิจครั้งที่ 1			สหกิจครั้งที่ 2			สหกิจครั้งที่ 3			ค่าเฉลี่ย		
	Chi-square	df	P	Chi-square	df	P	Chi-square	df	P	Chi-square	df	P
1. คุณภาพของงาน	0.07	2	0.97	0.97	2	0.32	0.41	3	0.94	4.67	5	0.46
2. ปริมาณงาน	2.00	2	0.37	1.92	2	0.38	2.57	3	0.46	0.66	4	0.96
3. ความรู้ทางวิชาการ	1.54	2	0.46	19.30	2	0.00**	11.38	2	0.00**	16.66	5	0.01*
4. ความสามารถในการประยุกต์	2.67	2	0.26	4.94	2	0.08	17.86	3	0.00**	4.35	5	0.50
5. ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร	6.66	3	0.08	0.31	2	0.86	2.99	3	0.39	3.25	5	0.66
6. การจัดการและการวางแผน	2.80	3	0.42	8.55	2	0.01*	2.90	2	0.24	2.78	4	0.60
7. วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ	3.96	3	0.27	5.30	2	0.07	2.73	3	0.43	3.72	4	0.45
8. การพัฒนาด้านภาษา	0.74	2	0.69	3.77	2	0.15	1.16	3	0.76	4.29	5	0.51
9. ทักษะด้านสารสนเทศและคอมพิวเตอร์	4.30	3	0.23	0.31	2	0.86	1.98	2	0.37	2.73	6	0.84
10. วางใจได้	5.70	3	0.13	0.34	2	0.84	0.44	2	0.80	1.60	5	0.90
11. ความสนใจและอดุสาหะ	1.37	2	0.51	2.20	2	0.33	4.13	3	0.25	1.13	4	0.89
12. สามารถเริ่มงานด้วยตนเอง	3.07	3	0.38	0.90	2	0.64	4.36	3	0.23	8.30	5	0.14
13. การตอบสนองต่อการสั่งการ	2.31	2	0.32	1.35	1	0.25	1.89	3	0.60	2.76	5	0.74
14. บุคลิกภาพการวางตัว	2.19	1	0.14	7.43	2	0.02*	15.31	2	0.00**	7.54	3	0.06
15. มนุษยสัมพันธ์	1.78	2	0.41	0.70	2	0.70	1.15	3	0.76	2.97	4	0.56
16. ระเบียบวินัย	0.41	2	0.82	0.97	1	0.32	0.97	3	0.81	3.53	4	0.47
17. คุณธรรม จริยธรรม	0.66	2	0.72	0.37	1	0.55	1.06	3	0.79	3.09	3	0.38
18. การตรงต่อเวลา	2.26	2	0.32	3.48	2	0.18	2.59	3	0.46	2.67	4	0.61
19. การวางแผนและสม่ำเสมอ	1.33	3	0.72	6.88	2	0.03*	1.52	3	0.68	5.54	7	0.60
20. ประโยชน์ต่อสถานประกอบการของรายงาน	0.87	3	0.83	5.10	2	0.08	2.73	3	0.44	8.22	7	0.31

** นัยสำคัญที่ 0.01, * นัยสำคัญที่ 0.05

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาและภาวะการดำเนินงานทำของนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษา (ดังแสดงในตารางที่ 4) พบว่า โดยภาพรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาและภาวะการดำเนินงานทำของนักศึกษาทำสำเร็จการศึกษา กล่าวคือ ผลการประเมินจากการสหกิจศึกษาครั้งที่ 2 และ 3 จะมีคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะการดำเนินงานทำมากกว่าผลการประเมินจากการสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 โดยจะเห็นได้ว่า ในการสหกิจศึกษาครั้งที่ 1

ไม่มีคุณลักษณะใดของนักศึกษาที่ผลการประเมินมีความสัมพันธ์กับภาวะการดำเนินงานทำ ในขณะที่การ สหกิจศึกษาครั้งที่ 2 และ 3 มีคุณลักษณะบางข้อที่มีผลการประเมินมีความสัมพันธ์กับภาวะการดำเนินงานทำ โดยจะเห็นว่าในการสหกิจครั้งที่ 2 นั้น มีผลการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ การจัดการและการวางแผน บุคลิกภาพการวางตัว และการวางแผนและสม่ำเสมอ ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะการดำเนินงานทำ สำหรับการสหกิจในครั้งสุดท้าย มีผลการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการประยุกต์ และบุคลิกภาพการวางตัว ที่สัมพันธ์

กับภาวะการดำเนินงาน และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของผลการประเมินจากการสหกิจศึกษาทั้ง 3 ครั้ง พบว่า มีเพียงคุณลักษณะเดียวเท่านั้น คือ ความรู้ทางวิชาการ ที่สัมพันธ์กับภาวะการดำเนินงานทำของนักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษา

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

1. บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางคือ 2.50-3.00 ได้งานทำก่อนสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 62.86 และได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 3 เดือนอีกร้อยละ 14.29 รวมเป็นร้อยละ 77.14 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงหากพิจารณาในกลุ่มที่ยังไม่ทำงาน พบว่า มีทั้งผู้ที่กำลังศึกษาต่ออยู่ระหว่างรอผลตอบรับจากหน่วยงานและไม่ประสงค์จะทำงานสำหรับผู้ทำงานแล้วส่วนใหญ่ได้งานในองค์กรเอกชน อาจเนื่องด้วยสามารถสมัครงานและทราบผลในทันที ต่างกับหน่วยงานราชการที่ต้องสอบในช่วงเวลาที่กำหนด และต้องรอผลสอบในแต่ละหน่วยงาน โดยผู้ทำงานแล้วได้รับเงินเดือนเฉลี่ย 15,519 บาท ซึ่งเป็นไปตามอัตราเงินเดือนขั้นต่ำที่ราชการกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี

2. จากผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมากและดีเยี่ยม โดยคุณลักษณะที่ได้รับผลการประเมินในระดับสูงที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพการวางตัว มนุษยสัมพันธ์ และการตรงต่อเวลา ซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตหลักสูตรบัญชีที่ว่า “ประสบการณ์วิชาชีพเยี่ยมเยี่ยมความรับผิดชอบ นอบน้อม พร้อมสู้งาน” อย่างไรก็ตาม ยังมีคุณลักษณะเรื่องการพัฒนาด้านภาษาที่มีผลประเมินต่ำสุด ที่แม้ว่าจะอยู่ในระดับมาตรฐานแต่ก็ควรได้รับการพัฒนา

3. โดยภาพรวมจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับภาวะการดำเนินงานทำทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา พบว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ คะแนนประเมินจากการสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับภาวะการดำเนินงานทำ อาจเป็นเพราะขณะที่ปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 นั้นนักศึกษากำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเตรียมความพร้อมก่อนการทำงาน นักศึกษาอาจยังไม่ค้นพบตัวตน ความถนัดในวิชาชีพ ตลอดจนเป้าหมายของลักษณะงานที่ตนเองสนใจอย่างชัดเจน ในขณะที่คะแนนประเมินจากการปฏิบัติสหกิจศึกษาครั้งที่ 2 และ 3 จะมีความสัมพันธ์กับภาวะการดำเนินงานทำมากกว่า อาจเป็นเพราะนักศึกษากำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 และอยู่ในช่วงใกล้การทำงานทำ อีกทั้งได้ผ่านการ สหกิจศึกษามาแล้ว ทำให้นักศึกษามีระยะเวลาในการพัฒนาดตนเองทั้งทักษะทางวิชาการและวิชาชีพมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวงานวิจัยของ Cullen (2005) ที่ระบุว่า การสหกิจศึกษาเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการปฏิบัติงาน และเรียนรู้การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่อาจไม่ได้สอนในห้องเรียน นอกจากนี้ สหกิจศึกษาในครั้งที่ 3 เปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกสถานประกอบการอย่างอิสระตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

ซึ่งมีนักศึกษาบางส่วนเลือกปฏิบัติงาน สหกิจศึกษาในสถานประกอบการเดิม เพราะได้รับการติดต่อให้ทำงานภายหลังสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Beard (1998) และ Cullen (2005) ที่กล่าวว่า การฝึกงานหรือสหกิจศึกษาจะช่วยสร้างโอกาสในการทำงานของนักศึกษาภายหลังสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักปรัชญาของการสหกิจศึกษาที่ให้นักศึกษาได้ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาและกลับมาเรียนในมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาตัวเองในด้านของความรู้ ความสามารถทางวิชาการ เพื่อให้การออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. คุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทำส่วนใหญ่ทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา จะอยู่ในด้านความรู้ความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการประยุกต์ การจัดการและการวางแผน วิจารณ์แผนและการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาบัญชีตามกรอบคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ. 2553 ในข้อที่ 2 ความรู้และความเข้าใจในศาสตร์ทางการบัญชีและนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และข้อที่ 4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Rigsby, Addy and Herring (2013) พบว่า นักศึกษาควรได้รับโอกาสในการพัฒนาดตนเองด้านความรู้ สังคม ความสามารถและการแสดงออกทางอารมณ์ เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีความเป็นมืออาชีพ

6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของผลการประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษากับภาวะการดำเนินงานทำทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกัน คือ คะแนนประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทำ ในขณะที่คะแนนประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาครั้งที่ 2 และ 3 จะมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทำมากกว่า อาจเป็นไปได้ว่าการสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 เป็นครั้งแรกของนักศึกษา อีกทั้งนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ทำให้ความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาบุคลิกภาพ การวางตัว และการเข้าสังคมในการทำงาน ยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนา อีกทั้งในการสหกิจศึกษาครั้งที่ 1 นักศึกษาไปตั้งแต่อยู่ชั้นปี 3 ภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งทิ้งช่วงห่างจากช่วงหางาน คือปี 4 ภาคการศึกษาที่ 3 ซึ่งนักศึกษาเกิดการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การทำงาน ทำให้คุณลักษณะของนักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไป

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยนี้ สามารถเป็นแนวทางในการสหกิจศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ดังนี้

6.2.1 ผลการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาสหกิจศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมากและดีเยี่ยม แต่คุณลักษณะเรื่อง

การพัฒนาด้านภาษาที่มีผลประเมินต่ำสุดอยู่ในระดับมาตรฐาน จึงควรพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะด้านภาษาต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ในปัจจุบันที่เร่งพัฒนาทักษะด้านภาษาต่างประเทศให้แก่นักศึกษา

6.2.2 คุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการได้งานทำ ส่วนใหญ่ทั้งก่อนและหลังสำเร็จการศึกษา จะอยู่ในด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการประยุกต์ การจัดการและการวางแผน วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ ดังนั้น ควรพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถเพื่อให้พร้อมทำงาน ในขณะเดียวกัน พบว่า คุณลักษณะเรื่องบุคลิกภาพการวางตัวมีความสัมพันธ์กับการได้งานทำเช่นกัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ด้านบุคลิกภาพการวางตัวควบคู่ไปกับด้านความรู้ความสามารถ

6.3 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

6.3.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการประยุกต์ การจัดการและการวางแผน วิจารณ์ญาณและการตัดสินใจ และบุคลิกภาพการวางตัวของนักศึกษาในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษามีความสัมพันธ์กับภาวะการได้งานทำ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร จึงควรศึกษาว่าคุณลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ นักศึกษาได้รับจากการศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือจากการปฏิบัติงาน สหกิจศึกษา

6.3.2 การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากบัณฑิตในช่วงปีที่ได้รับพระราชทานปริญญาบัตร ซึ่งเป็นช่วงที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาเพียง 3 เดือน จึงควรมีการติดตามผลการได้งานทำภายใน 1 ปี

6.3.3 การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะบัณฑิตหลักสูตรบัญชี เพื่อให้เห็นภาพรวมการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการขยายประชากรที่ใช้ในการศึกษาให้ครอบคลุมหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งมหาวิทยาลัย

7. เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอุดมศึกษา. (2553). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ.2553. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม, 2559, สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/ohec/>.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว การพิมพ์.
- วรรณภา ลือกิตินันท์ พัทธน์ นนทศักดิ์ และพัทธนัย เสาะแสง. (2558). ผลของการจัดสหกิจศึกษาที่มีต่อระยะเวลาการได้งานและรายได้ของบัณฑิตสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี, 9(2), 101-117.
- วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. (2552). ประมวลสาระชุดฝึกอบรมสหกิจศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและสมาคมสหกิจศึกษาไทย.

ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

(2556). แบบประเมินผลการศึกษานักศึกษาสหกิจ.

สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม, 2559, สืบค้นจาก

<http://coop2.wu.ac.th/>.

ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ (2556). แนะนำสหกิจศึกษา.

สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559, สืบค้นจาก

http://coop.wu.ac.th/?page_id=162.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2550). มาตรฐาน

การศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบ

วิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ.

สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม, 2559, สืบค้นจาก

<http://www.fap.or.th/>.

Accounting Education Change Commission (Fall 1990).

Objectives of Education for Accountants: Position

Statement Number One. **Issues in Accounting**

Education, 5(2), 307-312.

Beard. (1998). The status of internships/ cooperative

education experiences in accounting education.

Journal of Accounting Education, 16(3-4), 507-

516.

Cullen. (2005). Environmental science cooperative education:

benefits for the student, the host organization, and

the study program. **Asia-Pacific Journal of**

Cooperative Education, 6(2), 5.

Gault, Redington, Schlager. (2000). Undergraduate business

internship and career success: Are they related?.

Journal of Marketing Education, 22(1), 47-51.

Rigsby, Addy and Herring. (2013). An examination of

internships and job opportunities. **The Journal of**

Applied Business Research, 29(4), 1137.

Siegel, G., & Sorensen, J. (August, 1994). **What Corporate**

America Wants in Entry-Level Accountants?